

عنوان مقاله:

تحلیل و واکاوی نظریه نظم عبدالقاهر جرجانی در غزلی از حافظ (با تکیه بر نظریات هلیدی و گرایس)

محل انتشار:

پژوهشنامه نقد ادبی و بلاغت، دوره 5، شماره 2 (سال: 1395)

تعداد صفحات اصل مقاله: 18

نویسندگان:

سمیه آقابابایی - دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه علامه طباطبایی

یحیی طالبیان - استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه علامه طباطبایی

خلاصه مقاله:

عبدالقاهر جرجانی از بلاغیون معروف ایرانی است که براساس نظریه اش، برتری یا ارزش حقیقی یک اثر ادبی را برخاسته از «نظم» موجود در آن می داند. نظم از دید او، کل ساختار یک متن را در بر می گیرد و سبب ایجاد انسجام لفظی و معنایی در متن و اثر می شود. برتری سخن از دید وی، به زیبایی نظم و حسن همجواری کلمات در شبکه ای منسجم از روابط نحوی و آگاهی گوینده از جایگاه صحیح کلمات در ترکیب مربوط است. با بررسی و تحلیل اصول و قواعد این نظریه در متون گوناگون، می توان ارزش های ادبی و کارکردهای بلاغی موجود در متون را کشف کرد و به دلایل توانایی و برتری نویسندگان و شاعران این متون دست یافت؛ چنانکه با تحلیل این نظریه در کنار دیگر نظریه های زبان شناسی در غزلی از حافظ، درمی یابیم که حافظ در مقام شاعری توانمند و آگاه، با علوم بلاغی و کارکردهای هریک، با استفاده بجا و مناسب از ابزارهای بلاغت و فصاحت، زنجیره ای از انسجام و پیوستگی لفظی و معنایی را در غزل ایجاد کرده و با دلالت های ثانویه موجود در آن، مخاطبان را از وجود معانی ثانویه ای آگاه می کند که درک آن ها براساس بافت شکل می گیرد.

کلمات کلیدی:

نظریه نظم جرجانی، غزل حافظ، نظریه نقش گرای هلیدی، نظریه متنیت، نظریه گرایس

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1321774>

